

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/23/2016
Identifikačné číslo spisu: 7015200541
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7015200541.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľky: R. G., bytom K. XX, zastúpenej opatrovníkom L., bytom K. XX, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8 - 10, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. januára 2016, č.k. 10Sd/39/2015-65, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 11. januára 2016, č.k. 10Sd/39/2015-65, m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne z 20. júla 2015, č. XXX XXX XXXX X-I., z r u š u j e a v e c v r a c i a n a d'alsie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom z 11. januára 2016, č.k. 10Sd/39/2015-65, potvrdil rozhodnutie odporkyne z 20. júla 2015, č. XXX XXX XXXX X-I., ktorým rozhodla o priznaní invalidného dôchodku od 14. mája 2015 podľa § 70 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že za invalidnú bola uznaná z dôvodu, že má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav a pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bol posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie Bratislava a výsledok jeho posúdenia je uvedený v Lekárskej správe z 23. júna 2015. V ďalšom odôvodnení odporkyňa aplikujúc príslušné zákonné ustanovenia, najmä § 73 ods. 2 zákona o sociálnom poistení podrobne zdôvodnila postup pri výpočte sumy invalidného dôchodku.

Z rozsudku krajského súdu je zrejmé, že konanie podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku sa začalo podaním opravného prostriedku proti skoršiemu rozhodnutiu z 31. mája 2015, č. XXX XXX XXXX X , ktorým odporkyňa podľa § 70 a § 71 zákona o sociálnom poistení zamietla

žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok zo dňa 9. marca 2015, čo odôvodnila tým, že podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava, z 9. marca 2015 navrhovateľka nie je invalidná, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. V priebehu konania krajský súd uznesením z 9. októbra 2015, č.k. 10Sd/39/2015-49, ustanovil na ochranu práv navrhovateľky v konaní opatrovníka podľa § 29 ods. 2 a 6 OSP .

Výkonaným dokazovaním, oboznámením sa s vyjadreniami účastníkov konania a s listinnými dôkazmi založenými v spisovom materiáli krajského súdu, v posudkovom spise Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava a v dávkovom spise odporkyne, ktoré boli súčasťou spisu krajského súdu bolo zistené, že podstatou námietok navrhovateľky bolo tvrdenie o nedostatočne a nesprávne zistenom zdravotnom stave, ako aj nesprávne určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Krajský súd dospel k záveru o dostatočnom ozrejmnení skutkových okolností týkajúcich sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, ktorí vo svojich posudkoch vyhodnotili zdravotné postihnutia na základe odborných lekárskeho vyšetrení, vrátane dodatočne predložených lekárskeho správ a nálezov navrhovateľky v priebehu konania pred súdom, ktoré znižujú jej schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť o 45% a nie o 70% tak, ako to v súdnom konaní požadovala. Z uvedených dôvodov neprichádzala do úvahy ani zmena, resp. zrušenie rozhodnutia týkajúca sa navrhovateľke priznaného invalidného dôchodku z 20. júla 2015.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP tak, že neúspešnej navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka odvolanie namietajúc jeho nezákonnosť dôvodiac tým, že nesúhlasí s určenou 45% mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, lebo jej zdravotný stav sa zhoršuje a nevie sama doma nič robiť. Nevie sa postarať o rodinu, je psychicky labilná, na nič sa nepamätá, zabúda. Má ťažké depresie a musí užívať lieky. Žiada určiť 70%.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť z dôvodov uvedených v preskúmanom rozhodnutí. Posúdenie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť fyzickej osoby vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti. Vo veciach sociálneho poistenia je dokazovanie v tomto smere zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia, a to tak na účely správneho, ako aj súdneho konania. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli dostatočne ozrejmnené príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú z hľadiska skutkového úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi ako aj zdravotnou dokumentáciou. Dátum vzniku invalidity stanovili posudkoví lekári sociálneho poistenia zhodne na 14. mája 2015, kedy bolo potvrdené rozhodujúce zdravotné postihnutie , ktoré malo u navrhovateľky následok na vznik invalidity.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodne podané.

Podľa § 491 ods. 1, 2 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o priznaní invalidného dôchodku podľa § 70 a nasl. zákona o sociálnom poistení od 14. mája 2015 na základe 45% miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (35%+10%). Rozhodujúce zdravotné postihnutie posudkoví lekári sociálneho poistenia určili podľa kapitoly V položka 2 písm. a/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení.

Nárok na dôchodkovú dávku podľa § 109 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Nárok na výplatu dávky vzniká splnením podmienok ustanovených týmto zákonom na vznik nároku na dávku, splnením podmienok nároku na jej výplatu a podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky (§ 109 ods. 2 zákona).

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 71 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení poistenec je invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. (3) Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Pri posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 71 ods. 4 zákona o sociálnom poistení pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe

- a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a
- b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

Podľa § 71 ods. 5 a 6 zákona o sociálnom poistení miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

Žiadosť o invalidný dôchodok bola s navrhovateľkou spísaná pracovníčkou Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava, dňa 9. marca 2015. Invalidný dôchodok žiadala priznať od 20. augusta 2014.

Rozhodnutím z 31. marca 2015 žiadosť o invalidný dôchodok z 9. marca 2015 odporkyňa zamietla z dôvodu, že podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia, pobočky Sociálnej poisťovne Rožňava, z 9. marca 2015 navrhovateľka nie je invalidná podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, lebo pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav nemala pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Navrhovateľka podala proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok, v ktorom namietala nesprávne posúdenie zdravotného stavu. Podľa § 112 zákona o sociálnom poistení odporkyňa rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok zrušila a tak, ako

to uvádza, súčasne vyhovela opravnému prostriedku v celom rozsahu.

Rozhodnutím z 20. júla 2015, ktoré sa stalo predmetom súdneho prieskumu, bolo rozhodnuté o priznaní invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 1 a § 255 ods. 1 zákona o sociálnom poistení od 14. mája 2015. Za invalidnú dôchodkyňu bola navrhovateľka uznaná z dôvodu, že má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Medzi účastníkmi bolo sporné posúdenie zdravotného stavu žiadateľky posudkovými lekármi sociálneho poistenia.

Pred rozhodnutím o dávke, podmienenej dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, musí byť miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť zistená spôsobom, ktorý nevzbudzuje pochybnosti o zohľadnení a posúdení všetkých zdravotných ťažkostí žiadateľa o dávku, o určení rozhodujúceho zdravotného postihnutia aj o iných zdravotných postihnutiach, ktoré odôvodňujú zvýšenie percentuálneho posúdenia miery takého poklesu (rozsudok NS SR sp.zn. 1So 97/2005 z 29. júna 2006).

Z obsahu spisov a z vykonaného dokazovania mal odvolací súd za preukázané, že za invalidnú dôchodkyňu žiada byť navrhovateľka uznaná v zmysle podanej písomnej žiadosti od 6. apríla 2015. Preskúvaným rozhodnutím jej bol invalidný dôchodok priznaný až od 14. mája 2015. Znamená to, že podanému opravnému prostriedku proti rozhodnutiu z 31. marca 2015 odporkyňa v plnom rozsahu, napriek preukázanému tvrdeniu, nevyhovela.

Z posudkového spisu vyplýva, že navrhovateľka podala v minulosti niekoľko žiadostí o invalidný dôchodok. Pre rozhodujúce zdravotné postihnutie kapitola XI. položka 4 prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení v týchto konaniach určili 20% mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, preto invalidita u posudzovanej nevznikla.

K zmene pôvodne určeného rozhodujúceho zdravotného postihnutia (kapitola XI. položka 4 prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení) pristúpili posudkoví lekári sociálneho poistenia v konaní, ktoré sa začalo na základe novej žiadosti o invalidný dôchodok z 9. marca 2015. Posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava, v posudku dňa 9. marca 2015 konštatoval, že posudzoval 47 ročnú nekvalifikovanú žiadateľku o invalidný dôchodok. Kontrolné psychiatrické vyšetrenie v januári 2015 postavilo po prvýkrát diagnózu paranoidnej schizofrénie, pričom objektívny nález svedčí snáď pre počínajúcu stredne ťažkú formu. Rozhodujúce zdravotné postihnutie preto zaradil do kapitoly V položka 2 písm. a/ prílohy číslo 4 k zákonu o sociálnom poistení s 35% mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (zo zákonného rozpätia 35%-45%). Invalidita u posudzovanej nevznikla. Žiadosť o invalidný dôchodok bola zamietnutá. Podkladom pre určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia a percentuálnej miery poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť boli aj ďalšie správy, a to prepúšťacie správy z hospitalizácií na psychiatrickom oddelení NsP Rožňava a Onko-ORL VOU Košice z rokov 2014 a lekárske správy z vyšetrení psychiatrického, psychologického, gynekologického, urologického, interného, ORL a gastroenterologického z rokov 2014 a január 2015.

V súdnom konaní dňa 23. júna 2015, po podaní opravného prostriedku proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok, posudková lekárka sociálneho poistenia odporkyne potvrdila správnosť určeného zdravotného postihnutia podľa kapitoly v položka 2 písm. a/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení s 35% mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na rozdiel od posudkového lekára pobočky Sociálnej poisťovne v Rožňave vzala do úvahy všetky ostatné ochorenia posudzovanej, ktoré boli pri nízkej mentálnej výbave posudzovanou prežívané intenzívne a boli ňou považované za prioritné. Od dátumu opätovného potvrdenia diagnostického záveru paranoidnej schizofrénie F 20 obvodným psychiatrom, t.j. od 14. mája 2015 zmenila mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 45% s tým, že posudkovým lekárom sociálneho poistenia dňa 9. marca 2015 pôvodne určenú 35% mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre rozhodujúce zdravotné postihnutie zvýšila podľa § 71 ods. 8 zákona o sociálnom poistení o 10% pre ostatné ochorenia. Dátum

invalidity určila od 14. mája 2015.

Podľa názoru odvolacieho súdu posudkoví lekári sociálneho poistenia rozhodli o určení percentuálnej miery poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť predčasne. Ak odporkyňa rozhodla o žiadosti o invalidný dôchodok spísanej pracovníčkou Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava, dňa 9. marca 2015, ktorou dôchodok žiadala priznať od 20. augusta 2014, potom posudkoví lekári sociálneho poistenia mali posúdiť zdravotný stav žiadateľky o invalidný dôchodok minimálne ku dňu, ku ktorému žiadala dávku priznať. Úlohou posudkových lekárov sociálneho poistenia v ďalšom konaní bude bližšie zdôvodniť svoje posudkové závery v časti posúdenia chorôb navrhovateľky, považovaných za iné zdravotné postihnutia pre účely § 71 ods. 8 zákona o sociálnom poistení ku dňu, ku ktorému žiadala byť navrhovateľka uznaná za invalidnú.

Na základe vyššie uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je potrebné postupom podľa § 250ja ods. 3 veta prvá OSP v spojení s § 492 ods. 2 SSP zmeniť tak, že rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania rozhodol najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 vety tretej OSP s použitím § 224 ods. 1 OSP, § 151 ods. 1, 2 OSP a v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP a § 492 ods. 2 SSP. Náhradu trov prvostupňového a druhostupňového konania najvyšší súd navrhovateľke nepriznal, nakoľko si ich náhradu najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia nevyčísliła.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.